

Yüce Allah'ın varlığının ve birliğinin delilleri;

Evrende hiçbir şey başıboş, anlamsız ve amaçsız değildir. Her varlık birbiriyle uyum içerisinde, büyük bir bütünün parçası olarak hareket etmektedir. Hiçbir varlık, kendisi için belirlenmiş olan tabiat kanunlarının dışına çıkmamaktadır. Bu durum evrenin tesadüflerin eseri değil, bilinçli bir tasarımın ürünü olduğunu göstermektedir.

Akıllı ve düşünen bir varlık olarak insan, doğayı ve çevreyi gözlemleyerek Allah'ın varlığını ve birliğini kavrayabilir. Evrende eşsiz düzen varlıklar arasındaki kusursuz uyum, her şeyi yaratan üstün ve yüce tanrının varlığını ve birliğini ortaya koymaktadır. Tanrı olmasaydı, evren olmazdı.

Evrendeki her bir varlığın birbiriyle uyumlu olarak hareket etmesi Yaraticının tek olduğunu gösterir. Evrende iki ilahın olması durumunda ne gibi bir sonucun ortaya çıkacağını Kur'an bize şöyle haber vermektedir: **"Eğer yerde ve gökte Allah'tan başka tanrılar olsaydı kesinlikle ikisinin de düzeni bozulurdu..."** (Kur'an-ı Kerim, Enbiya, 22)

Kur'an-ı Kerim'in pek çok ayetinde insanın dikkati evrendeki düzene çekmektedir. Böylece insana Allah'ın varlığı ve birliği kavratılmak istenmektedir. Örneğin, İhlas suresinde bu konuyla ilgili olarak şöyle buyrulmaktadır; **"De ki; O Allah birdir, Allah sameddir. O doğurmamış ve doğmamıştır. Onun hiçbir dengi yoktur."**

Yüce Allah, insanı akıllı, irade sahibi ve üstün bir varlık olarak yaratmıştır. İnsan, bu özellikleriyle evrende ayrıcalıklı bir konuma sahiptir. O, sahip olduğu üstün özellikler sayesinde düşünür, araştırma ve gözlem yapar. Aklını kullanarak varlıkların kendiliğinden meydana gelemeyeceğini, evrendeki düzenin tesadüf eseri olamayacağını kavrar. Her şeyin, sonsuz ilim ve güç sahibi yüce bir varlık tarafından yaratıldığını bilir.

Allah her şeyi yaratandır;

Yaratma; yoktan var etme şeklinde olabileceği gibi var olandan başka bir şeyi yaratma şeklinde de olabilir. Yoktan yaratmak yalnızca yüce Allah'a ait bir özelliktir. Kur'an evrenin Allah tarafından yoktan yaratıldığını ve Allah'ın bir şeyi yoktan var etmesi için belli bir zamana ya da hazırlığa ihtiyacının olmadığını şöyle açıklar: **"Bir şeyin olmasını dilediğinde, onun işi "Ol!" demekten ibarettir; o da oluverir."** (Kur'an-ı Kerim, Şûra, 49)

Yüce Allah her şeyi yaratan ve yaşatandır. Evrende meydana gelen her şey onun izni ve dilemesiyle gerçekleşmektedir. Bu, Allah'ın sürekli yaratma hâlinde olması demektir. Bu konuda Kur'an'da şöyle buyrulur: **"..O her an yaratma hâlinindedir."** (Kur'an-ı Kerim, Rahman, 29) **"Göklerin ve yerin mülkü Allah'ındır. O ne dilerse yaratır..."** (Kur'an-ı Kerim, Şura, 49)

Allah yaşatandır;

Allah, evreni ve evrendeki her şeyi yarattığı gibi aynı zamanda onları yaşatandır. Kur'anın **"O, yaşatan ve öldürenidir; gecenin ve gündüzün değişmesi onun eseridir."** (Müminun / 80), ilahi mesajından da anlaşılacağı gibi, Yüce Allah evrenin hayat kaynağıdır. Yüce Allah'ın yaşatması sürekli olmasa hiçbir şey varlığını devam ettiremez.

Allah gözetendir;

Yüce Allah, varlık âleminin yaratılışından yok oluşuna kadar onları daima gözetmekte, sevk ve idare etmektedir. Yüce Allah, insanı sürekli maddi ve manevi tehlikelere karşı koruyup gözetmektedir. Kur'an; **"...Gökleri ve yeri koruyup gözetmek kendisine zor gelmez. O yücedir."** (Bakara 255) ilahi mesajı ile bu durumu ortaya koymaktadır. İnsan da Allah'ın kendisini koruyup gözettiğini bildiği için ona tövbe, dua, ibadet etmekte ve O'ndan yardım dilemektedir.

İNSANIN ALLAH İLE İLETİŞİM YOLLARI;

A- DUA

B- İBADET

C- TÖVBE

D- KUR'AN OKUMA

“Dua” kavramı;

Dua; insanın Yüce Allah’la iletişim kurmasıdır. Dilek ve isteklerini, düşüncelerini Allah’a iletmesi, iç dünyasını ona açmasıdır. İslam dinine göre dua etmek ibadettir ve güzel bir davranıştır. İslam’ın dua anlayışında; dua eden insanla, Allah arasında hiçbir aracı olmadığı gibi, duanın kabulü için yer ve zamana da ihtiyaç yoktur. Yüce Allah, yarattığı insana dua yoluyla, kendisiyle doğrudan iletişim kurma imkânı tanımaktadır. Yüce Allah, Kur’anda; kendisine dua edilmesini ve dua edenin duasına karşılık vereceğini ; “ **...Bana dua ettiği vakit dua edenin dileğine karşılık veririm.**” (Bakara / 186) ilahi mesajı ile ifade etmektedir. Hz. Peygamber de bir sözlerinde; “**Dua, ibadetin özüdür.**” buyurmuştur.

“İbadet” kavramı;

İbadet; Allah’ın emrine uymuş olmak, O’nun rızasını kazanmak amacıyla yapılan her türlü iyi ve güzel davranışlardır. Kısaca ibadet; Allah’a saygı, sevgi ve bağlılığını göstermek isteyen insanın ruhen ve bedenen bütün varlığıyla ona yönelerek yaptığı iş ve davranışlardır. İbadetlerin, insanın Yüce Allah ile iletişimde önemli bir yeri vardır. İbadetleri yerine getiren insan Allah’ın buyruklarını yerine getirmenin mutluluğunu yaşar. Allah’ın sevgisini ve hoşnutluğunu kazanarak Yüce Yaratıcısıyla ilişkisini güçlendirir.

İnsanın yaratılış amacı; Yüce Allah’ı tanımak, ona ibadet etmek ve onunla iletişimi sürekli hâle getirmektir. Bu nedenle ibadetler yalnızca Allah’ın sevgisini kazanmaya yönelik olmalıdır.

İslam dininde yer alan başlıca ibadetler;
Namaz kılmak - oruç tutmak - zekât vermek - hacca gitmek - dua etmek - Kur’an okumak - kurban kesmek - sadaka vermek - yoksullara yardım etmek vb. Allah’ın rızasını kazanmak amacıyla yapılan her türlü iyi ve güzel davranışlardır.

İbadetlerin faydaları;

- * **İnsan hayatını disiplinize eder ve sorumluluk bilinci oluşturur,**
- * **Kişinin iç dünyasıyla barışık ve tutarlı olmasını sağlar,**
- * **İnsana sabırlı olmayı ve zamanı iyi kullanmayı öğretir,**
- * **İnsanlar arasındaki sevgi ve kardeşlik bağlarının gelişmesine katkıda bulunur.**

“Tövbe” kavramı;

Tövbe; insanın işlediği bir günah veya hatadan pişmanlık duyması, aynı hatayı bir daha yapmamaya karar vermesi ve Allah’tan bağışlanma dilemesidir.

İnsan, zaman zaman bilerek veya bilmeyerek günah işleyebilir. Ancak insan için af kapısı her zaman açıktır. Yüce Allah Kur’anda; “**Kim haksız davranışından sonra tövbe eder ve durumunu düzeltirse şüphesiz Allah onun tövbesini kabul eder. Allah çok bağışlayıcı ve esirgeyicidir.**” (Maide / 39)

Tövbe; insanı manevi yönden rahatlatır. Kişinin karamsarlığa düşmesini engeller. Tövbesinin kabul edileceğini bilen insan başkalarına karşı da hoşgörülü ve bağışlayıcı olur. Bu ise sevgi bağlarını güçlendirir.

Tövbe konusunda;

İslam’da tövbenin mana ve mahiyetini Mevlana Celaleddin-i Rumi aşağıdaki sözü ile en güzel şekilde vurgulamıştır.

“Gel, gel! Ne olursan ol! Gel! Kafir de Mecusi de puta tapar da olsun gel! Bizim dergâhımız, ümitsizlik dergâhı değildir. Yüz bin kere tövbeni bozmuş olsan da gel!”

İslam dininin temel kaynağı Kur'an-ı Kerim;

Müslümanların kutsal kitabı olan Kur'an-ı Kerim; Allah tarafından gönderilen kutsal kitapların sonuncusudur ve Hz. Muhammed'e 23 yıllık bir zaman dilimi içerisinde vahiy yoluyla Allah tarafından gönderilmiştir. Kur'an-ı Kerim; inanç, ibadet ve ahlaki konuları içerir. İnanç, düşünce ve davranışlara yön verir.

Kur'an okumanın, Yüce Allah ile iletişim kurma açısından durumu;

Kur'an okuyan kimse doğrudan, aracısız bir şekilde Allah'la iletişim kurmuş olur. O'nun buyruk ve öğütlerini, isteklerini ilk kaynaktan öğrenir. Yaratıcısının emirlerini yerine getirmeye, yasaklarından kaçınmaya önem verir.

Böylece onun sözlerini okuduğunun bilinci ile kendisinin Yüce Yaratıcıya yakın hisseder ve bu da kişinin Allah ile iletişimini güçlendirir.

İSLAM DİNİNİN TEMEL İNANÇ ESASLARI;

1- **ALLAH'A İMAN**

2- **MELEKLERE İMAN**

3- **KİTAPLARA İMAN**

4- **PEYGAMBERLERE İMAN**

5- **AHİRETE İMAN**

6- **KADERE İMAN**

Allah'a iman

Allah'ın varlığına ve birliğine inanmak inanç esaslarının temelidir. Bu, "**Tevhit inancı**" olarak isimlendirilir.(Kelime-i Tevhit; Allah'tan başka Tanrı yoktur.) İslam Dininde **Kelime-i Şehadet**; (Şehadet ederim ki Allah'tan başka Tanrı yoktur. Ve yine şehadet ederim ki Hz.Muhammed Allah'ın kulu ve elçisidir.) inarak söyleyen bir insan, Müslüman olduğunu ifade etmiş olur. Kur'an'da, Allah'tan başka herhangi bir varlığın tanrısal nitelikler taşıdığına inanmak yani Allah'a ortak koşmak şirk olarak kabul edilir.

Allah'a inanmanın önemi;

Allah'a inanan insan, O'nun her an kendisini gördüğünü bilir. Kötü söz ve davranışlardan kaçınır. Daima iyi işler yapmaya özen gösterir.

Allah'a inanan kişi; başkalarının hakkına saygılı olmaya çalışır. Sorumluluk bilinci içerisinde hareket eder. Allah'a inanan bir insan, onun emir ve yasaklarına uygun davranmaya çalışır. İbadetlerini düzenli olarak yerine getirir. İnsanlara sevgi, saygı ve hoşgörülle yaklaşır. Toplumdaki yoksul ve muhtaçlara yardım eder. Her zaman doğru sözlü ve dürüst olur. Kur'an'da ve Peygamberimizin hadislerinde yer alan güzel ahlak ilkelerine uymaya özen gösterir. Bireye ve topluma zarar veren her türlü davranıştan kaçınır. Bütün bunlar, insanın mutlu ve huzurlu bir yaşam sürmesini sağlar.

YÜCE ALLAH'IN ZATİ SIFATLARI;

* **Zati sıfatlar;** Sadece Allah'a ait olan sıfatlardır, bu sıfatlara hiçbir varlık sahip değildir. Bu sıfatlar;

1- Var olması, varlığının zorunlu olması, yokluğunun düşünülmemesi (Vücut)

2- Başlangıcı olmaması, ezeli olması (Kıdem)

3- Sonu olmaması, ebedi olması (Beka)

4- Tek olması (Vahdaniyet)

5- Eşi ve benzerinin olmaması (Muhalefetün lil havadis)

6- Varlığının kendinden olması (Kıyam binefsihi)

YÜCE ALLAH'IN SUBUTİ SIFATLARI;

* **Subuti sıfatlar;** kısmen diğer canlılarda da bulunan ama Yüce Allah'da sınırsız olan sıfatlardır. Bu sıfatlar;

1- Canlı olması (Hayat)

2- Bilmesi (İlim)

3- İşitmesi (Semi)

4- Görmesi (Basar)

5- Dilemesi (İrade)

6- Güçlü olması (Kudret)

7- Konuşması (Kalam)

8- Yaratması (Tekvin)

Meleklerle İman

Nurdan yaratılmış varlıklar olup yeme, içme, uyuma, yorulma ve üreme gibi fizyolojik özellikler taşımazlar. Meleklerin cinsiyetleri yoktur. Çok hızlı hareket edebilen varlıklar olduklarından uzun mesafeleri kısa sürede aşabilirler.

İnsanlar gibi irade sahibi değildirler. Bu yüzden Allah'ın emrinden çıkmazlar ve günah işlemezler. Allah'ın bildirdiklerinin dışında bir şey bilemezler.

İsimleri Kur'an ve hadislerde geçen melekler;

Cebrail, peygamberlere vahiy getirir.

İsrafil, kıyametin kopuşunu ilan etmekle görevlidir.

Azrail, ölüm meleğidir.

Mikâil, tabiat olaylarını idare eder.

Kiramen Kâtibin, insanların davranışlarını kaydeder.

Münker Nekir, kabirde sorguyu gerçekleştiren melekler.

Hafaza melekleri: Yüce Allah'ın ilmi ve iradesi dâhilinde insanları tehlikelerden ve kötülüklerden korurlar.

Rıdvan ve Malik: Cennet meleklerinin sorumlusu "**Rıdvan**" adlı melektir. Cehennem meleklerinin sorumlusu ise "**Malik**" adlı melektir.

Meleklerle imanın önemi

Meleklerle inanmanın insan yaşantısı üzerinde birçok olumlu etkisi vardır. Meleklerle inanan bir insan, her davranışının kaydedildiğini bilir ve ona göre hareket eder. İnsanlara ve topluma karşı olumsuz düşünce ve hareketlerden uzak durur.

Meleklerle iman, insanın davranışlarını kontrol etmesinin yanında, onu iyiye, güzele ve doğru yöne yöneltir. "Melek gibi insan" deyimini de zaten bunun ifadesidir. Melek inancı, insanı her türlü kötü düşünce, davranıştan uzaklaştırır.

Kitaplara iman

Allah, insanlara doğru yolu göstermek için peygamberler aracılığıyla değişik zamanlarda ilahî mesajlar göndermiştir. Allah'ın gönderdiği bu mesajlara inanmak İslam dininin temel inançları arasında yer alır.

"... Allah müjdeleyici ve uyarıcı olarak peygamberler gönderdi... Onlarla beraber hak yolu gösteren kitaplar da gönderdi..." (Kur'an-ı Kerim, Bakara, 213)

GELİŞ SIRASINA GÖRE İLAHİ KİTAPLAR

HZ. MUSA ----- **TEVRAT**

HZ. DAVUT ----- **ZEBUR**

HZ. İSA ----- **İNCİL**

HZ. MUHAMMED ----- **KUR'AN**

Kutsal kitabımız Kur'an-ı Kerim dışındaki ilahî kitaplarda birçok değişiklik olmuştur. Bu kitaplar günümüze kadar aslını koruyamamıştır. Kutsal kitabımız Kur'an-ı Kerim dışındaki ilahî kitapların hiçbirinin günümüzde orijinali yoktur.

Dört büyük kutsal kitap dışında "**suhuf**" denilen az sayıda sayfadan oluşan kısa ilahî mesajlar da vardır.

Bazı peygamberlere bu suhuflar gönderilmiştir. Hz. İbrahim, Hz. Âdem, Hz. Şit ve Hz. İdris bu peygamberlerdendir.

İnsanların doğru ile yanlış, iyi ile kötüyü öğrenebilmeleri, Allah'la olan ilişkilerini doğru bir şekilde sürdürebilmeleri için başvurabilecekleri en önemli kaynak, Allah'ın peygamberlerine göndermiş olduğu ilahî kitaplardır. Allah'a inanma, onun emir ve buyruklarını öğrenme ve onunla iletişim kurabilmenin yolu, ilahî kitaplardan geçer. Ancak onu okuyarak Allah hakkında bilgi alabilir, bizlere neler söylediğini ve bizlerden neler istediğini öğrenebiliriz.

Peygamberlere iman

Allah, buyruk ve öğütlerini insanlara açıklamak için elçiler göndermiştir. Peygamber adı verilen bu elçiler **resul** ve **nebi** olarak da adlandırılır. İslam'da Allah'ın varlığı, birliği, isim ve sıfatlarından sonra üzerinde en fazla durulan konu peygamberliktir. Peygamberlik, İslam kültüründe "**nübüvvet**" ya da "**risalet**" kavramıyla ifade edilmektedir.

Hz. Âdem'den son peygamber Hz. Muhammed'e kadar çok sayıda peygamber gönderilmiştir. Kur'an-ı Kerim'de, ancak 25 peygamberin ismi zikredilir. "Her insan topluluğuna bir peygamber gönderildiği" bildirilmektedir. İslam inancına sahip bir kişinin bütün peygamberlere inanması gerekir.

Peygamberler zaman zaman Allahü Teâlâ'nın izni ile mucizeler göstermişlerdir. **Mucize**; Allah'ın dilemesi ve yardımı ile peygamberlerin kendilerine inanmayan insanlara peygamberliklerini ispat etmek, inananların ise imanlarını güçlendirmek için göstermiş oldukları olağanüstü olaylara denir. Hz. İbrahim'in ateşe atıldığında yanmaması, Hz. İsa'nın ölümleri diriltmesi, Hz. Musa'nın asasını yere attığında büyük bir yılan olması buna örnektir.

PEYGAMBERLERİN NİTELİKLERİ
1- DOĞRU OLMAK (SIDK)
2- GÜVENİLİR OLMAK (EMANET)
3- AKILLI VE ZEKİ OLMAK (FETANET)
4- GÜNAHSIZ OLMAK (İSMET)
5- ALLAH'TAN ALDIĞI VAHYİ OLDUĞU GİBİ İNSANLARA BİLDİRMEK (TEBLİĞ)

Kadere iman

İslam'ın inanç esaslarından biri de kaza ve kadere inanmaktır. Kader, Allah'ın sonsuz bilgisiyle evrende meydana gelecek olayları önceden bilip takdir etmesidir. Kaza ise, Allah'ın önceden bilip takdir ettiği olayların, zamanı gelince ortaya çıkmasıdır.

İnsan akıllı ve irade sahibi bir varlıktır. Eylemlerini kendi iradesiyle gerçekleştirir. Akıllı sayesinde düşünür, araştırır, iyiyi ve kötüyü birbirinden ayırt eder. İradesiyle de bunlardan dileğine yönelir. Bu nedenle insan, davranışlarında özgürdür ve yaptıklarından sorumludur. İnsan akıllı, irade sahibi ve özgür bir varlık olması onun kendi kaderini, geleceğini belirlemede etkilidir.

Kader inancı, toplumun çoğu kesimlerinde yanlış anlaşılmaktadır. Zaman zaman bazı kişiler insanın özgür bir varlık olduğunu göz ardı etmekte, başlarına gelen olumlu ya da olumsuz her olayı kader olarak değerlendirmektedir.

Hiç kimse, kaderi insan özgürlüğünü yok sayacak biçimde anlamamalıdır. Yaşamında evrenin yasalarını dikkate almalı, olumsuzluklarla karşılaşmamak için elinden gelen çabayı harcamalıdır. Kur'an-ı Kerim'in, **"Başınıza gelen herhangi bir musibet, kendi ellerinizle işledikleriniz yüzündendir..."** (Kur'an-ı Kerim, Şûra, 30) ayetinin işaret ettiği gerçeği aklından çıkarmamalıdır.

Ahirete iman

Ahiret gününe inanmak, Kur'an'ın üzerinde en çok üzerinde durduğu konulardandır. Bu konuyla ilgili bir ayette; **"... Allah'a ve ahiret gününe hakkıyla inanıp salih amel işleyenler için Rableri katında mükâfat vardır..."** (Kur'an-ı Kerim, Bakara, 62)

İslam dinine göre ahiret; İsrail adlı meleğin, dünya yaşamının sona erip kıyametin kopması için **"sûr"**a üflemesiyle başlar. Allah'ın diledikleri dışında göklerde ve yerde ne varsa hepsi ölecektir. İkinci üflemeyle insanlar dirilir, mahşer yerinde toplanır, yaptıklarından sorguya çekilirler; böylece kıyamet başlamış olur. Kıyametin ne zaman kopacağını Allah'tan başka kimse bilemez.

Ahiret inancı toplumda kötülüklerin azalmasını, iyiliklerin çoğalmasını sağlar. Dünyada yaptıklarından dolayı ahirette sorguya çekileceğine inanan insan, davranışlarına özen gösterir. Başkalarıyla iyi ilişkiler kurmaya, insanlara yararlı olmaya, daima iyilik yapmaya çalışır. Herkes böyle davranmaya önem verirse toplumda iyilikler yaygınlaşır, kötülükler azalır. İnsanlar barış ve huzur içinde, kardeşçe yaşarlar.

İnanç - ibadet ilişkisi;

İnanç ile ibadet arasında sıkı bir ilişki vardır. İnanç, ibadetin kaynağı ve sebebidir; İbadet ise, inancın desteği ve gıdasıdır. İbadetin kaynağında inanç vardır. İnsanı ibadet etmeye yönlendiren esas unsur inancıdır. Yüce Allah'ın varlığına ve birliğine inanan insan, ibadet etmeye layık tek varlık olarak Allahü Teâlâ'yı görür. Bu nedenle ona sevgi ve saygıyla bağlanır. Allah'ın emrettiği ibadetleri severek ve isteyerek yerine getirir. Namazını kılar, orucunu tutar ve zekâtını verir. Fakirlere, kimsesizlere ve muhtaçlara yardım eder. Her zaman iyi, güzel ve faydalı davranışlarda bulunmaya özen gösterir. Kötü davranışlardan kaçınır. Böylece inancının gereğini davranışlarıyla ortaya koyar. İmanını ibadetlerle destekleyip güçlendirir ve korur.

Başlıca ibadetler;

İbadet, Yüce Allah'ın emrettiği hususları yapmak, yasaklarından kaçınmak demektir. İslam'a göre insanın yaratılış gayelerinden biri Allahü Teâlâ'ya kulluk yani ibadet etmektir. Yüce Allah bu durumu **"Ben cinleri ve insanları ancak bana kulluk etsinler diye yarattım."** (Kur'an-ı Kerim, Zariyat, 56) şeklinde ifade etmiştir.

Hz. Peygamber; **"İslam beş şey üzerine kurulmuştur. Allah'tan başka ilah olmadığına, Hz. Muhammed'in Allah'ın kulu ve elçisi olduğuna şehadet etmek, namaz kılmak, oruç tutmak, zekât vermek ve hacca gitmek"** sözleri ile İslam dininde yer alan temel ibadetleri sıralamıştır.

YAPILIŞ ŞEKİLLERİNE GÖRE İSLAM'DA BAŞLICA İBADETLER

1-BEDEN İLE YAPILAN İBADETLER; NAMAZ VE ORUÇ

2-MAL İLE YAPILAN İBADETLER; ZEKÂT, SADAKA VE KURBAN

3-HEM BEDEN HEM DE MAL İLE YAPILAN İBADETLER; HACCA VE UMREYE GİTMEK

Namaz ibadeti ve önemi;

Müslüman bir kişinin yerine getirmekle yükümlü olduğu ibadetlerin başında namaz ibadeti gelir. Kişinin Yüce Allah'a karşı sevgi, saygı ve bağlılığının bir ifadesi olan namaz, insanın Allah ile iletişimin de önemli rol oynar. Her insan namaz esnasında Allah'a yakınlaşmış olur. Hz. Peygamber; **"Namaz dinin direğidir"** diyerek namaz ibadetinin önemini belirtmiştir. Kur'an-ı Kerim'de **"... Muhakkak ki namaz insanı her türlü hayâsızlıktan ve fenalıktan alıkor."** (Ankebut, 45) ilahi mesajı (ayet) ile Yüce Allah namazın önemini belirtmiştir. **Namaz, akıllı ve ergenlik çağına gelmiş her Müslüman'a farzdır.**

Namazın Dışındaki Farzlar;

- 1- Abdest almak ve gerektiği hallerde gusül yapmak (hadesten taharet)
- 2- Elbisenin temiz olması (necasetten taharet)
- 3- Giyinik olmak (setr-i avret)
- 4- Kibleye yönelmek (istikbal-i kible)
- 5- Namaz vaktinin gelmiş olması (vakit)
- 6- Kılınacak namaza niyet etmek (niyet)

Namazın İçindeki Farzlar;

- 6- Namaza "Allahu Eker" diyerek başlamak (başlama tekbiri)
- 7- Namazda gereken yerlerde ayakta durmak (kıyam)
- 8- Kur'andan ayetler okumak (Kıraat)
- 9- Secdeye varmadan önce elleri dizlere koyup yere paralel biçimde eğilmek (rüku)
- 10- Dizleri, elleri, alını ve burnu yere koyup kapanmak (secde)
- 11- Namaz sonunda "Ettehiyyatü" duasını okuyacak kadar oturmak (kade-i ahire)

BEŞ VAKİT NAMAZIN GÜNLÜK DAĞILIMI

	SABAH	ÖĞLE	İKİNDİ	AKŞAM	YATSI
İLK SÜNNET	2 rekât	4 rekât	4 rekât	-	4 rekât
FARZ	2 rekât	4 rekât	4 rekât	3 rekât	4 rekât
SON SÜNNET	-	2 rekât	-	2 rekât	2 rekât
VİTİR	-	-	-	-	3 rekât
TOPLAM	4 rekât	10 rekât	8 rekât	5 rekât	13 rekât

Sabah namazının 2 rekât sünnetinin kılınışı;

Abdest aldıktan sonra ayakta kibleye dönülür. "Niyet ettim Allah rızası için sabah namazının sünnetini kılmaya" diyerek niyet edilir. Bayanlar ellerini omuz hizasına kaldırarak, erkekler ise ellerini başparmakları kulak uçlarına değecek şekilde kaldırarak "Allah en büyüktür" anlamına gelen **"Allahü ekber"** diyerek başlama tekbiri alınır.

Bayanlar sağ ellerini sol elleri üzerine gelecek şekilde göğüsleri üzerinde tutarlar; erkekler ise ellerini göbük hizasında sağ el sol bileği kavrayacak şekilde bağlarlar. Namaza bu şekilde başladıktan sonra **"Sübhanek duası"** okunur. Ardından "Ezü besmele" çekilerek **"Fatiha suresi"** ve ardından kısa bir sure okunur ve tekbir alınarak rükûa gidilir. Rükû; eğilerek eller ile diz kapakları tutularak yapılır. Bayanlar rükûda biraz daha az eğilirler. Rükûda azim (güçlü, kudretli, yüce) olan Rabb'imî anarım anlamına gelen **"Sübhan Rabb'iel azim"** cümlesi üç defa söylenir.

Bundan sonra "Allah kendisine şükreden kullarını duyar" anlamına gelen **"Semiallahü limen hamideh"** denilerek doğrulunur. Ayakta "Rabb'imiz şükür sanadır" anlamına gelen **"Rabbena lekel hamd"** denir. Hemen ardından "Allahü ekber" diyerek secdeye gidilir.

Secde alını, elleri, dizleri ve ayak parmaklarını yere değdirmek suretiyle yapılır ve bu esnada üç defa "Yüce Rabb'imî anarım" anlamındaki **"Sübhan Rabb'iel ala"** cümlesi tekrarlanır. Bundan sonra "Allahü ekber" denilerek secdeden doğrulup oturulur. Tekrar "Allahü ekber" denilerek aynı şekilde ikinci secde yapılır. Bunun ardından yine "Allahü ekber" denilerek ayağa kalkılır ve ikinci rekâta başlanır.

İkinci rekâta birinci rekâttan farklı olarak Sübhanek duası okunmaz. Besmele çekip Fatiha ve kısa bir sure okunur ve birinci rekattaki aynı hareketler tekrarlanır ve dua cümleleri okunur. İkinci rekâtın ikinci secdesinden sonra eller diz üzerine konularak oturulur. Oturduğunda **"Ettehiyyatü, Allahümme Salli, Allahümme Barik, Rabbena"** duaları okunup "Allah'ın selamı ve rahmeti üzerinize olsun" anlamına gelen **"Esselamü aleyküm ve rahmetüllah"** denilerek baş önce sağa çevrilir sonra da baş sola çevrilerek selam verilir ve namaz tamamlanır. Fatiha suresi namazların her rekâtında okunur.

4 rekâtlı farz namazlarının kılınışı;

4 rekâtlı farz namazlarının ilk iki rekâtı yukarıda belirtilen iki rekâtlık sabah namazının sünneti gibi kılınır. Ancak oturuşta "Ettehiyyatü" duasını okuduktan sonra "Allahü ekber " denilerek Üçüncü rekâta kalkılır. Üçüncü ve dördüncü rekâtlarda "Fatiha suresi"nden sonra kısa bir sure okunmaz, rükûa gidilir, secdeler yapılır ve dört rekât tamamlanır.

Son oturuşta Otururken "Ettehiyyatü, Allahümme Salli, Allahümme Barik, Rabbenâ" duaları okunup selam verilerek namaz bitirilir.

Beş vakit namaz dışındaki namazlar;

Cuma namazı - **Bayram namazı** - **Teravîh namazı** -

Cenaze namazı -

Cuma namazı; Farz olan cuma günleri öğle namazı vaktinde 4 rekât ilk sünnet, 2 rekât farz ve 4 rekât da son sünnet olmak üzere toplam 10 rekâttir. Sadece toplu halde kılınır.

Bayram namazı; Vacip olan bayram namazı, Ramazan ve Kurban bayramlarında camilerde bayramın birinci günü güneş doğduktan 45 dakika sonra cemaatle 2 rekât olarak toplu halde kılınır.

Teravîh namazı; sünnettir ve ramazan ayı boyunca yatsı namazından sonra 20 rekât olarak tek başına ve toplu halde kılınan namazdır.

Cenaze namazı; ölen kimse için dua niteliğindedir. **Ayakta kılınır, rükû ve secdesi yoktur.** Cenaze namazı kılmak **farz-ı kifayedir.** **Farz-ı kifaye;** Bir kısım müslümanın yerine getirmesiyle diğerlerinin üzerinden zorunluluğun kalktığı, yerine getirenlerin sevap kazandığı, yerine getirmeyenlerin günahkâr olmadığı farza denir. Hiç kimse yerine getirmese orada bulunan her kesin Allah'a karşı sorumlu olduğu farzdır.

Oruç ibadeti ve önemi;

Oruç, her yıl Ramazan ayı boyunca akıl sahibi ve ergenlik çağına gelmiş sağlıklı insanların yerine getirmekle sorumlu oldukları bir ibadettir. Bu ibadet tan yerinin ağarmasından güneşin batımına kadar geçen sürede hiçbir şey yemeden içmeden ve bazı bedeni arzularından uzak durmak suretiyle yerine getirilir.

Oruç, insanı Allah'a yaklaştıran ibadetlerden biridir. Yüce Allah; **"Ey iman edenler! Oruç sizden öncekilere farz kılındığı gibi size de farz kılındı. Umulur ki korunup sakınırsınız."** (Kur'an / Bakara 183); ilahi mesajı (ayet) ile orucun Müslümanların yerine getirmesi gereken ibadet olduğu belirtmiştir.

Oruca tutmak için gece yenen yemeğe **"sahur"**, denir. **İftar;** orucun sona erdiği vakit olan güneşin battığı ve akşam namazının girdiği zamana denir. **İmsak ise,** orucun başlama vaktidir, sabah şafak sökmeden önceki vakit olup aynı zamanda sabah namazının vaktinin başlangıcıdır.

Hz. Muhammed'in oruç ibadetine ilişkin sözleri;
"Oruç sabrın yarısıdır.", "Oruç tutunuz, sıhhat bulunuz.", "Kim kötü söz ve davranışları bırakmazsa onun yeme ve içmesini terk etmesine Allah'ın ihtiyacı yoktur."

Ramazan ayı dışında tutulan oruçlar;

Farz olan Ramazan orucunun dışında, Hz. Peygamber; **"Ramazan ayından sonra en faziletli oruç Allah'ın ayı olan Muharrem ayında tutulan oruçtur."** sözü (hadis) ile özellikle Muharrem ayının dokuz, on ve on birinci günlerinde oruç tutmaya özen göstermiş ve oruç tutulmasını tavsiye etmiştir. Muharrem ayının onuncu günü aşure günü olup, bu günde aşure pişirilip dağıtılır.

Alevilik - Bektaşilikte Muharrem ayına büyük önem verilir. Bu ayda ilk on iki gün oruç tutulur. Bu günlerde Kербela'da Hz. Hüseyin ve ailesinin aç ve susuz bırakılarak şehit edilmesinden dolayı yas tutulur, eğlence yapılmaz, su içilmez ve Hz. Muhammed ve ehl-i beytine salavat getirilir. Muharrem ayının on üçüncü günü ise Kербela'dan sağ olarak kurtulan Hz. Hüseyin'in oğlu Zeynel Âbidin için şükür için bir hayvan keserler ve aşure yapıp konu komşuya ikramda bulunurlar.

Kimler oruç tutmayabilir?

Hastalar, yolcular, yaşlılar ile hamile ve çocuk emziren kadınlar oruç tutmayabilirler. Bu kimseler, tutamadıkları oruçları daha sonra durumları uygun olunca tutarlar. **Buna kaza orucu denir.** Orucunu kasten bozanlar ise tutmadıkları gün için art arda iki ay oruç tutarlar. Oruç tutamayacak kadar yaşlı olan kimseler ve sürekli sağlık sorunları nedeniyle bu ibadeti yerine getiremeyenler, tutamadıkları her oruç için bir yoksula fidye verirler. **Fidye;** bir yoksulun bir günlük yemek ihtiyacını karşılamak veya bu miktarda parayı ona vermektir. Fidye veremeyecek kadar fakir olanlar ise bunu da yapamazlar.

Ramazan ayında verilen fitre;

Ramazan ayında fitre (fıtır sadakası) verilir. Bu ayda verilen fitrelerle yoksulların ihtiyaçlarını gidermelerine katkıda bulunulmuş olunur. Fitre; bir fakirin bir günlük yiyecek ihtiyacını karşılamak veya bu miktarda parayı ona vermektir.

Orucun faydaları;

Oruç insanın iradesini güçlendirir. Ona zorluklar karşısında sabırlı ve dirençli olmayı öğretir. Bu ibadet, insana açlığın, susuzluğun, yoksulluğun ne kadar zor olduğunu kavratır. Böylece kişilerde yoksullara yardım etme bilincinin gelişmesini sağlar.

Zekât ibadeti ve önemi;

Zengin kimselerin, mal veya paralarının belirli bir bölümünü yılda bir kez ihtiyaç sahiplerine vermelerine zekât denir. Akıllı, ergenlik çağına gelmiş ve zekât verebilecek maddi güce sahip kimsenin zekât vermesi farzdır. İslam'a göre bir kimsenin zengin sayılabilmesi için temel ihtiyaçlarının (ailesinin ihtiyaçlarını karşılayan, bir evi ve arabası olan) dışında 85 gram altını ya da bunun karşılığı malı veya parası olan dinen zengin sayılır buna "**nisap miktarı**" denir ve zekât vermesi gerekir.

Zekât verilebilecek ve verilmeyecek kimseler;

Fakirlere, düşkünlere, borçlulara, yolda kalmış kimselere vb. ihtiyaç sahiplerine zekât verilir. Bir kimse; eşi, annesi, babası, büyük annesi, büyük babası, çocukları ve torunlarına zekât veremez. Çünkü bunlara zorunlu olarak bakmakla mükelleftir. Bunun dışındaki yoksul akrabalarına (kardeş, amca, dayı, hala ve çocuklarına) öncelikle zekâtını verir.

Zekât verilecek şeyler ve miktarları;

Üzerinde bir yıl geçen; sahip olunan altın, gümüş ve paranın kırkta biri, büyükbaş hayvanların otuzda biri, küçükbaş hayvanların kırkta biri ve Toprak ürünlerinin zekâtı ise yağmur suyuyla sulanması durumunda onda birdir. Buna **öşür** de denir. Sulama (ilaçlama ve gübreleme) masrafları söz konusu olduğunda ise toprak ürünlerinin zekâtı yirmide birdir. Madenlerin zekât oranı ise beşte birdir.

Zekâtın faydaları;

Zekât, nefislerin cimrilikten arınmasını, cömertlik, şefkat ve hayırseverlik duygularının gelişmesini sağlar. Zekât, ferdilik, bencillik gibi kötü huy ve davranışlardan arınmanın yanında toplumsal huzurun, kolektif şuurun, birlik ve beraberliğin, çalışma barışının sağlanmasına katkıda bulunur. Toplumda; zengin ile fakir arasındaki uçurumun kalkmasına, yoksulluğun azalmasına sebep olur. Sosyal adalet ve sosyal dayanışmanın güçlenmesini sağlar.

Hac ibadeti ve önemi;

Hac, belirli zamanda ihrama girerek Kabe'yi tavaf etmek, Arafat'ta vakfe yapmak, Mekke ve çevresindeki kutsal yerleri ziyaret etmek suretiyle yapılır. Akıllı, ergenlik çağına gelmiş, özgür ve zengin Müslümanların hayatlarında bir kez hac ibadetini yapmaları farzdır. Hac ibadeti, Kurban Bayramı arifesi ile Kurban bayramı günlerinde yerine getirilir. Hacı adayları kutsal mekânlarda bulunduğu zaman içinde her anını dua ederek, ibadet yaparak en güzel şekilde değerlendirmeye çalışırlar.

Haccın Farzları;

1- İhrama girmek 2- Kabe'yi tavaf 3- Arafat'ta vakfe

İhrama girmek;

Hac ibadetini yapacak müslümanlar Mekke yakınlarındaki "**mikat**" denilen yere geldiklerinde, burada abdest alıp ihrama girerler ve hacca niyet ederler. İhramlıyken hacı adaylarına avlanmak, saç, sakal ve tırnak kesmek gibi bazı davranışlar yasaktır.

İhrama girerken erkekler, iki parçadan oluşan dikişsiz, beyaz bir giysi giyerler. Kadınlar için ise özel bir ihram elbisesi yoktur. Onlar normal elbiseleriyle ihrama girip hac ve umre ibadetlerini yerine getirebilirler.

Kabe'yi tavaf;

Kâbe'nin etrafında usulüne uygun olarak ve belirli dualar okuyarak yedi kez dönmek demektir. Her bir dönüşü ise şavt denir.

Arafat'ta vakfe;

Arefe günü geldiğinde vakfe yapmak için Arafat'a çıkarlar. Arefe günü Arafat'ta bir süre bulunmak haccın farzlarından ve buna **vakfe** adı verilir. Genellikle hacı adayları arefe günü güneş batana kadar Arafat'ta kalırlar. Öğle ile ikinci namazını birleştirerek burada kılarlar.

Hac ibadetinin faydaları;

Hac ibadetinin, bireysel ve toplumsal birçok faydası vardır. Hac için dünyanın dört bir yanından, Mekke'ye gelen Müslümanlar birbirleriyle tanışıp kaynaşırlar. Orada ırk, renk, dil, makam ve mevki farkı olmaksızın aynı giysiler içinde olurlar. Bu durum, kişilerde bütün insanların Allah'ın yanında eşit olduğu duygusunu geliştirir. Ayrıca hac ibadeti, Müslümanlar arasında birlik, beraberlik, dostluk ve kardeşlik duygularının güçlenmesine katkı da sağlar.

Kur'anda hac ibadeti;

"... Yoluna gücü yetenlerin o evi haccetmesi, Allah'ın insanlar üzerinde bir hakkıdır. Kim inkar ederse bilmelidir ki Allah bütün alemlerden müstağnidir (Kimseye muhtaç değildir, her şey ona muhtaçtır)." (Kur'an / Ali İmran 97)

Kurban ibadeti;

Kurban, bir kimsenin Yüce Allah'ın emrini yerine getirmek ve ona yakınlaşmak amacıyla belli nitelikteki hayvanı keserek yaptığı bir ibadettir. Yüce Allah; **"O halde Rabb'in için namaz kıl, kurban kes!"** (Kur'an / Kevser 2) diyerek kurban kesmenin önemini belirtmiştir.

Kurban; koyun, keçi gibi küçükbaş ve sığır, manda, deve gibi büyükbaş hayvanlardan yapılır. Küçükbaş hayvanları bir kişi, büyükbaş hayvanları ise en fazla yedi kişi kurban olarak kesebilir.

Kurbanın faydaları;

Kurban, insanlar arasındaki birlik, beraberlik ve yardımlaşmayı doğurur. Toplumda varlıklı kimselerle yoksullar arasındaki yakınlaşmayı sağlar. Varlıklı olanlar, kurban yoluyla yoksulların durumunu ve çektikleri sıkıntıları bir parçacık gidermeye çalışırlar. Böylece toplumda huzur, güven ve barışın egemen olmasına katkı sağlamış olurlar.